

NYELVIDEOLÓGIÁK, ATTITÚDOK ÉS SZTEREOTÍPIÁK

15. Élőnyelvi Konferencia
Párkány (Szlovákia), 2008. szeptember 4–6.

Magyar diákok egy ukrán tannyelvű egyetemen: attitűdök a kultúraközi kommunikáció tükrében

FERENC VIKTÓRIA

Bevezetés

A kommunikáció az ember mindennapjainak megszokott, ámde nélkülözhetetlen része. Kommunikálunk mozdulatainkkal, szavainkkal, gesztusainkkal, sőt azzal is, ha épp nem mondunk semmit. Kommunikációnk sokféle formában és sokféle céllal megnyilvánulhat, s nagyban függ attól, kik vagyunk és honnan jöttünk.

Két különböző nemzetiség (mint a magyarok és az ukránok) tagjainak kommunikációja számos ponton eltérhet, mivel más történelmi, földrajzi és kulturális gyökerekből táplálkozik. A kultúraközi kommunikáció (mely a társadalmi kommunikáció egyik alfaja) a társadalom, a szűkebb környezet és családunk kultúrájának függvénye (Trompenaars 1993).

Jelen dolgozat célja feltárni a magyar kultúrájú kisebbség attitűdjét (1) a tőle eltérő ukrán kultúra, (2) az azt hordozó nép, és (3) az általuk beszélt nyelv vonatkozásában. A kárpátaljai magyar kisebbségnek az ukrán nyelv iránti attitűdjét, valamint sztereotípiáit illetően már születtek vizsgálatok (lásd Cserniczkó 2003). Ezek azt igazolták, hogy a megkérdezettek többségében pozitív kép él saját csoportjáról, a magyar közösségről, ugyanakkor nem tekint ellenségesen a szomszédos népekre sem (Cserniczkó 2003: 241).

Dolgozatunkban arra keressük a választ, vajon mennyire van ma Kárpátalján összetartó (s a jövőre nézve megtartó) ereje a magyar kultúrának és nyelvnek; milyen változásokat eredményezett benne az ukrán kultúrával való több évtizedes egymás mellett élés, milyen hatása van az itt élő magyarokra az ukrán állam azon nyelv-, oktatás- és kultúrpolitikai intézkedéseinek, amelyek a közelmúltban láttak napvilágot, és az ukrán nyelv hegemoniájára törekuszenek az országban. Végül, mindez mennyiben befolyásolja a kárpátaljai magyarok önmegítélését és a többség iránti attitűdjét. A hipotézis kiindulópontja az a megállapítás, hogy „Kárpátalja (...) földrajzi, kulturális, történelmi és más szempontból is a nyugati kultúrkör része, ahhoz a világhoz kötődik, amelynek választóvonalja valahol a Kárpátok gerincén húzódik. (...) a Kelet felé fordulást pedig a kulturális, szemléleti különbségek nehezítik” (Beregzászi 2002: 13).

A két kultúra eltérésének számos jele van, ami főleg a térség történelmében gyökerezik, hiszen egészen a trianoni békedekrétumig Magyarország részeként a nyugati kereszténység, a latin betűs írásmód világához tartozott. A kulturális különbségek egyik fő pillére az a tény, hogy a magyarok többsége a nyugati keresztény egyházak valamelyikének híve (római katolikus, református vallású), míg az ukránok legnagyobb részét a keleti egyházak tagjai (ortodoxok, görög katolikusok). Ez a különbség szemmel láthatóan megnyilvánul az egyházi épületek, a szertartások és a papi öltözékek eltérésében. Eltérő a két kultúra (latin és cirill) írásmódja is. Bár legyen szó ugyanarról a városról, az ott élő magyar a budapesti időhöz igazítja óráját, az ukrán nemzetiségű pedig egy órányi eltéréssel a kijevei időhöz (Cserniczkó 1998: 138).

A jelenlegi helyzet 2002-höz képest azonban némileg módosult, részben a külpolitikai konstelláció, részben a belpolitika új, „nemzeti” irányvonala miatt. Egyrészt az anyaország, a „nyugati kultúrkör” fő pillére, nehezebben elérhetővé vált a kárpátaljai magyarok előtt a schengeni határővezetési rendszer bevezetésével. Ma már egyáltalán nem könnyű beszerezni a megfelelő okiratokat és kiváltani a borsos árú vízumot, és főleg a tanulmányi, illetve a

munkavállalási vízumokat. Erre az itt élő magyarok is rájöttek: mivel a mindeddig jól jövedelmező határ menti kereskedelem vagy magyarországi munkavállalás lehetősége megnehezedett, sokan kénytelenek szembenézni a zord ukrán valósággal, azaz a Kelet felé fordulás kulturális és szemléleti akadályán túllépve az ukrainai munkaerőpiacon elhelyezkedni, az őket ért nyelvi nehézségeket pedig igyekezték elkerülni, egyre többen adják gyerekeiket ukrán tannyelvű iskolákba. Mindeközben a belpolitikai erők minden igyekezetükkel azon vannak, hogy Ukrajna (ukrán) egynyelvű országgá váljon és szűnjön meg nemzetiségi heterogenitása. „Ukrajnában múltban van a kisebbségekkel szembeni tolerancia, vagyis egy folyamat megtört. Ukrajna alkotmánya, a jogszabályok továbbra is biztosítják a kisebbségek nyelvén való oktatás törvényi kereteit, de a megoldásokból, a konkrét programokból úgy tűnik, mintha konszenzus született volna a kijevi értelmiségi körökben, amely konszenzus egy nemzetállamot építő erőt eredményezett” (Orosz 2008: 11). A nemzetállam építésének legfőbb eszköze Ukrajna esetében az oktatás. Erre számos jel utal. (a) Kötelező az ukrán nyelv és irodalom vizsga, ami az érettségi és a felvételi feltétele is. A többségi és a kisebbségi diákok számára azonosak a követelmények. 2010-től bevezetésre kerülnek a kizárólag ukrán nyelvű érettségi és felvételi vizsgák. (b) A kijevi oktatási minisztérium az ukrán nyelv oktatásának javítása céljából a nemzetiségi iskolákban emelte az ukránórák számát, magasabb bért kínál az ukránnyelv-tanárok és azok számára, akik vállalják, hogy ukránul adnak elő, szorgalmazza a két tannyelvű oktatásra való áttérést (461. sz. miniszteri rendelet). (c) A felsőoktatás ukrán nyelvűvé változtatásának szándéka 2010-re.

Egybevetve a két kultúra eltéréseit, valamint az elmúlt egy év kül- és belpolitikai változásait, hipotézisünk a következő: az ukrán nyelv egyre intenzívebb terjedése a kárpátaljai magyar kisebbség életében (a középiskolában részben, míg a felsőoktatásban szinte egészen, a munkaerőpiacon, a hivatalokban, az egészségügyben, a kereskedelemben), az ezzel járó kényszerű attitűdváltozás veszélyt jelenthet a magyar nyelv és kultúra hosszú távú megmaradására.

A vizsgálat

A bevezetőben leírtakkal összhangban kérdeztünk meg fiatal magyar nemzetiségű egyetemistákat, akik ukrán tannyelvű egyetemen (az Ungvári Nemzeti Egyetemen, UNE) tanulnak. 7 olyan diákkal végeztünk csoportinterjút az ukrán nyelvvel és kultúrával kapcsolatos kérdésekről, akik első évfolyamtól ebben az intézményben tanultak (1. csoport), továbbá készült egy másik felmérés is (Jablonykó–Ferenc 2008) a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskolán Bachelor diplomát szerzett 7 diák körében is, akik a Specialist, illetve Magister/Master végzettség megszerzéséért az UNE-n folytatják tanulmányaikat (ez utóbbi csoportban az adatfelvételt Jablonykó Anatolij végezte) (2. csoport). Az 1. csoporttól eltérően a 2. csoportba tartozó magyar diákok az egyetemi képzés első négy évét egy jelentős részben magyar nyelvű és kultúrájú város magyar tannyelvű főiskoláján végezték, csupán az ötödik évfolyamon kerültek az ungvári egyetemre. Mindkét csoport tagjai esetében fennállt a vizsgálni kívánt helyzet: magyar anyanyelvű, kultúrájú diákok; akik egy tőlük kulturálisan és nyelviileg eltérő csoporttal vannak mindennapi aktív kapcsolatban; egy közéleti területen: a felsőoktatásban.

Az irányított beszélgetés során négy nagy témakör köré csoportosítottuk a kérdéseket:

- általános bemutatkozás;
- az egyetemi kommunikáció nyelve;

- az ukrán nyelvvel, kultúrára való nyitottság, a magyar kultúra megtartása;
- kultúrák összevetése.

Arra voltunk kíváncsiak, hogy adatközlőink hogyan boldogulnak ebben az ukrán tannyelvű intézményben (hogyan végzik a dokumentációt, hogyan felelnek az órákon, hogyan barátkoznak más kultúrájú társaikkal), és mennyire ismerik a többségi kultúrát. Az ukrán nyelvű felsőoktatásban eltöltött évek milyen hatást gyakorolnak attitűdjeikre az ukrán néppel, kultúrával és nyelvvel kapcsolatban, és ez milyen viszonyban áll saját magyar kultúrájuk megtartásával.

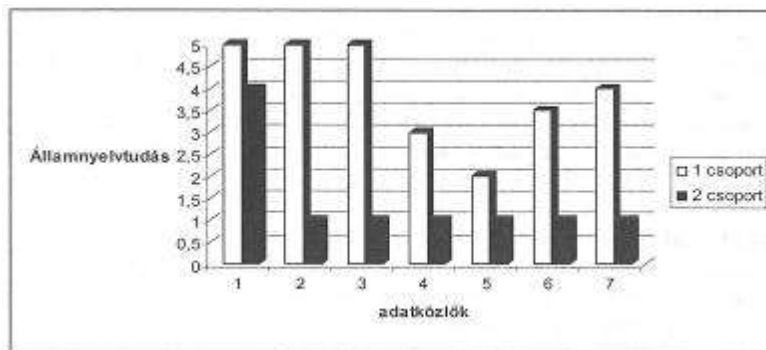
Az adatközlők bemutatása

A kutatás kezdetekor az Ungvári Nemzeti Egyetem 7 hallgatójával sikerült felvenni a kapcsolatot, a véletlenszerű kiválasztás elvét követve, egy magyar diákszervezeten keresztül (1. csoport). Mindenki magyar nemzetiségűnek vallotta magát, és abban is egyetértettek, hogy naponkénti aktív ukrán nyelvű kommunikációra vannak utalva, amelynek nagy részét alkotja a tantermi kommunikáció nyelve. Az interjú során adatközlőinket arra kértük, hogy egy 1-től 5-ig terjedő skálán (ahol 1 = „minimális szinten beszélek”, míg 5 = „anyanyelvközeli szinten beszélek” értékeket jelöltek) helyezték el saját államnyelvtudásukat. A válaszok alapján kiderült (lásd 1. ábra), hogy az adatközlők közül hárman anyanyelvközeli szinten (5) beszélnek ukránul, míg egy negyedik jónak (4) értékelte tudását. Mindannyian ukrán többségű területen élnek és kétnyelvű családból származnak. Ukrán és orosz nyelvtudással már az egyetem elkezdése előtt rendelkeztek. További 2 adatközlő ukrán nyelvtudása közepesnek (3–3,5) mondható. Egyik esetben a kétnyelvű családi környezetnek és egy magántanár segítségével köszönhetően alakult így a nyelvtudás (a diák magyar többségű faluban él), míg a másik hallgató, aki Ungváron él, egyetemi éve alatt aktívan részt vett a hallgatói önkormányzat tevékenységében, ezáltal szerzett némi nyelvtudást. Két hallgató a Nagyszőlősi (ukrán többségű) járás magyar falvaiból érkezett az UNE első évfolyamára. Esetükben gyengébb ukrán nyelvtudásról (2–2,5) számolhatunk be, amelyet az első félév elteltével, főleg a kollégiumi ukrán szobatársak és a tannyelv hatására, sikerült kicsit javítani. Az adatközlők mindegyike kapcsolatban áll az ukrán nyelvvel és kultúrával, többségük családjában és lakóhelyén is jelen van az ukrán (vagy az orosz) nyelv és kultúra. A Beregszászról átvett hallgatók (2. csoport) közül csupán 1 beszél elfogadható, társalgási szinten (4) ukránul, aki a Nagyszőlősi járásban él, és az édesanyja ukrán. A többiek a Beregszászi járásban élnek, és magyar családból származnak. Magyar iskolába, gimnáziumba, főiskolára jártak, ezért eddig nem volt túl sokszor szükségük az államnyelv használatára. Bevallásuk szerint minimális szinten (1) beszélik az államnyelvet.

Mivel négy éven keresztül egy magyar felsőoktatási intézményben tanultak, kissé más rendszerben, ezért nehéz volt a váltás. Fél évet töltöttek már az egyetemen, így érdekes volt megkérdezni, hogyan látják a helyzetüket. Azáltal, hogy megtapasztalhatták mindkét rendszert, mindkét kultúrát, mentalitást, jobban érzékelték a különbségeket.

1. ábra

(A „Milyen szinten beszéli az ukrán nyelvet?” kérdésre adott válaszok)

Az egyetemi kommunikáció nyelve

Az 1. csoport diákjainak válaszaiból kiderül, hogy az egyetemi írott kommunikáció, azaz a dokumentáció nyelve az ukrán (a leckekönyvüket, diákigazolványukat ukrán nyelven töltik ki, ukrán nyelven jegyzetelnek, ukrán nyelvű szakirodalmat használnak), a csoporttársaikkal és a kollégiumi lakótársaikkal ukránul beszélnek. Bár használják a magyar nyelvet is, de a napi kommunikáció nagyobb része ukrán nyelven folyik. Mindez hozzájárult ahhoz, hogy a diákok ukrán nyelvtudása jelentősen fejlődött az egyetemi évek alatt. A 7 adatközlő közül 4 probléma nélkül tud alkalmazkodni az intézmény nyelvi és kulturális viszonyaihoz, a többiek is erre törekednek több-kevesebb sikerrel. Különösen a két első évfolyamos magyar diáknak vannak nehézségei az államnyelv hiányos ismerete miatt. Az 1. csoporthoz hasonlóan a beregszásziak (2. csoport) is ukrán nyelven intézik a tanulmányaikkal kapcsolatos hivatalos ügyeiket, s a dokumentációt ukrán nyelven kell írniuk, de ők csak a melléktantárgyakat hallgatják ukrán nyelven, a szaktárgyakat angol nyelven (valamennyien angol szakosok). Mégis mindannyian úgy vélik, hogy az államnyelv ismerete értéknek számít, magas szintű elsajátítása pozitív következményekkel jár. Az egyetemen számos nehézséget okoz az államnyelv hiányos ismerete. Az ukrán nyelvű vizsgákon évfolyamtársaikkal nem tudnak egyenlő eséllyel indulni. A jegyzetelés és az anyag megértése is nagyobb erőfeszítést igényel a részükről.

Az egyetemi előadások és a vizsgák nyelvéről beszélgetve az adatközlők számos diszkriminatív esetről számoltak be, amikor „azt, aki rosszul beszéli az ukrán nyelvet, szívatja a tanár”, vagy „amikor a vizsgán a tanár kérdezett valamit, amit nem tudtam, és elkezdett rám ordítani, hogy miért jöttem én ide, hogy a kukásnak is több az esze. És elkezdte szívatni a magyarokat, mert ezt az egy dolgot nem tudtuk.”

A 2. csoport diákjait tanáraik részéről nem érte (olyan) negatív diszkrimináció, ami a magyarságuknak lett volna betudható. Bár lehetséges, hogy ez annak köszönhető, hogy csupán egy évet töltöttek itt, sőt tapasztalatuk szerint néha elnézőbbek a tanárok azokkal, akik más nemzetiségűek.

Az ukrán nyelv és kultúra felé irányuló nyitottság

A diákok az ukrán nyelvet szépnek tartják, bár ha nem Ukrajnában élnének, nem tanulnák meg. Inkább oroszul tanulnának helyette. Ugyanakkor a jelenlegi helyzetben szeretnének jobban megtanulni ukránul, s a megmaradásuk, az érvényesülésük lényeges elemeként tekintenek az államnyelvre. Ismerete nélkül a lehetőségeiket erősen korlátozottak vélik.

Nyelvtudásuk csiszolására nem fordítanak különösebb plusz energiát. Véleményük szerint a társaság ereje az, ami ráveheti az embert arra, hogy jól megtanuljon egy nyelvet. Többségük tévét, rádiót, könyveket ritkán használ nyelvtanulási célra, csupán néhányan vannak, akik, ha tehetik, ukrán nyelvű újságokat olvasnak és ukrán nyelvű műsorokat néznek.

Annak feltárására, hogy adatközlőink mennyire mélyen ismerik az ukrán kultúrát, megkérdeztük, ismernek-e híres ukrán színészt, író, költőt, tudóst, illetve politikust, zenei előadót, sportolót. A hallgatók csupán az utolsó három kategóriában tudtak híres ukrán személyeket megnevezni. A nemzeti ünnepek felsorolásánál is elakadtak a függetlenség napja és az alkotmány napja említését követően, ezeknek is csak az ukrán megnevezését említve. Az ukrán nemzeti megemlékezéseket száraznak és általában politikai töltetűeknek tartják, ezért nem nagy kedvvel vesznek részt ezeken.

Kultúrák összevetése

Megoszlottak a vélemények arra vonatkozóan, hogy mit tartanak a diákok az ukránokra legjellemzőbbnek. Az 1. csoport úgy vélte, nincs semmi különbség a két kultúra között. „Hasonlóak vagyunk”, mondta az egyik adatközlő, míg egy másik ezt mondta: „Ha budapestiként elmennék Kijevbe, akkor biztos tudnák illet mondani; itt nálunk keverednek a kultúrák.” Volt azonban olyan hallgató is, aki konkrét tulajdonságokban vélte különbözni a két kultúra képviselőit. Elhangzott, hogy az ukránok „vendégszeretőbbek”, „ellátóbbak”, valamint „jobban tudnak ’nyalni’ (hízelegni)”. Egyik adatközlőnk megjegyezte, hogy az ukránok önmagukhoz képest „barátságosabbak, mint mondjuk 10 éve. Régebben volt konfliktusom ukránokkal, amiatt, hogy én magyar vagyok... valószínűleg a szülők is úgy nevelték őket, hogy »ez hülye magyar«”.

A 2. csoport az ukránokról a következőket mondta. Pozitív véleményt („a lányok szépen öltözködnek, sokat adnak a külsejükre, sokkal többet, mint mi, magyarok, de ez nem csak üres belsőt takar”, „vallásosak”, „sokkal erkölcsösebbek, mint mi”, „az ukrán médiában, nincs annyi szemét, mint a magyarban”) és negatív („agresszívek”, „bunkók”) tulajdonságokat is megemlítenek a hallgatók. Ugyanúgy, mint a magyarokról. Sőt a párhuzamokra is kitérnek („mindkét nemzet szeret mulatni”).

Megkérdeztük, hogy a magyar diákok a szüleiktől mit hallottak az ukránokról? Voltak-e előítéleteik és azok változtak-e? A válaszok között akadt pozitív („azt mondták, vendégszeretőbbek, mint a magyarok”, „inkább pozitív dolgokat mondtak”), negatív („azt mondták, hogy gerinctelenek, hogyha úgy érzik, hogy van alattuk valami, akkor lenézik a többi embert, aki alatta van a ranglétrán”) és semleges jellegű („a magyarok között is van ilyen, ez mindenkire érvényes, nem lehet általánosítani”; „Nem tudom, miért, talán valamilyen konfliktus volt a szüleim munkahelyén, és akkor mondtak olyat, hogy hülye hucul, meg ilyesmi, de nem neveltek ukránellenesnek.”).

A vallást illetően is számos kulturális eltérést említettek a hallgatók: „Vallásosabbak, mint mi”; „Sok babonájuk van, szokásaik, amikhez nagyon ragaszkodnak. Jobban félnek, mint általában egy református, például, vagy egy katolikus”; „Másfélék. Más a vallásuk”; „Az én

szobatársaim pravoszlávok. Kereszteket, Mária-fényképet ragasztottak a falra. A feje fölé tett egyet, meg a szekrény mellé.”

Utolsó kérdéseink közé tartozott az, hogy szerintük mit gondolnak az ukránok a magyarokról. A válaszok szerint az a többségi ukrán attitűd a magyar kisebbség felé, amit a mindennapokban is tapasztalhat az, aki magyarként tanul egy ukrán egyetemen: „Itt arról, hogy az ukránok mit gondolnak rólunk, nem lehet igazán beszélni, mert azt sem tudják sokan, hogy itt élünk valahol Kárpátalján”; „Nem figyelnek erre”; „Nem tudnak róla, nem akarnak tudni róla, hogy mi mások vagyunk.”

Megemlítendő még, hogy az interjúalanyok azzal szembesültek, hogy a magyar nyelvnek valamilyen oknál fogva alacsony a presztízse. Vannak osztálytársaik, akik, ha beszélnek is valamilyen szinten magyarul, elhallgatják, nem büszkék rá. Inkább megpróbálják eltitkolni.

Az adatközlők többsége most úgy véli, hogy leendő gyermekét a hasonló helyzetek elkerülése és a jobb érvényesülési lehetőség érdekében, ukrán iskolába adná, vagy ha lenne, akkor kétnyelvűbe, és kezdettől fogva különóra járatná.

Összefoglalás

Jelen munka csak egy kis mintájú kvalitatív kutatás, amiből nem általánosíthatunk és nem vonhatunk le messzemenő következtetéseket, de annyi kiderül belőle, hogy 14 magyar egyetemista hogyan gondolkodik az ukrán nyelvről, a népről és a kultúráról a közelmúlt politikai eseményeinek hatásrendszerében.

Az adatközlőkben mindkét csoportban, 2008-ban is (a korábbi hasonló témájú kérdőíves kutatásokkal egyező módon) pozitív kép él a többségi nemzetről, az ukrán népről. Az 1. csoportba tartozóknak azonban már olyannyira sikerült beilleszkedniük a többségi kultúrába, hogy azt közelinek, ahogyan ők fogalmaztak: „hasznos”-nak is érzékelik saját magyar kultúrájukhoz. Ezzel szemben a 2. csoport a két nemzet közötti kulturális különbségeket erősen, illetve erősebben érzékeli. A kultúra mélyebb rétegeit egyik csoport sem ismeri, nem is törekszenek rá igazán, hogy megismerjék, azaz csupán a kultúra nyelvi része az, amit birtokolni szeretnének céljaik eléréséhez, az érvényesüléshez.

Pozitív attitűd figyelhető meg a magyarok körében az ukrán nyelvvel kapcsolatban, szépen tartják, meg akarják tanulni, az érvényesülés lényeges pontját látják benne, gyerekeik magas szintű nyelvtudását (akár az ukrán tannyelvű iskola választása árán is) garantálni szeretnék.

A közelmúlt nyelvi-, oktatási és kultúrpolitikai intézkedései, amelyek az egynyelvű ukrán nemzetállam képét vetítik a lakosság elé a nemzetiségi és nyelvi heterogenitás helyett, megtették a hatásukat. A hallgatók véleménye szerint:

- az ukrán nyelvtudás, annak magas színvonala elérendő értéként jelenik meg (míg néhányan magyar anyanyelvüket eltitkolják);
- természetesnek tartják, hogy a fővárosban nem tudnak arról, hogy Ukrajna ezen a részén más nemzetiségűek is élnek;
- gyerekeiket ukrán tannyelvű iskolákba íratják/íratnák, hogy a formálódó ukrán egynyelvű oktatási rendszerben érvényesülni tudjanak.

Az itt kirajzolódott nyelvi és kulturális attitűd (azaz az államnyelvhez való ragaszkodás, a kisebbségi kultúra megtartása mellett) pontosan beleilleszkedik abba a nyelv- és kisebbségpolitikába, amit Ukrajna a területén élő nemzetiségeknek szán: „...az állam a kisebbségi integráció útjaként az asszimilációt jelöli meg. Ebben a rendszerben a kisebbségek

szerepe az, hogy folklórfesztiválokon felvehetik népviseletüket, elénekelhetik saját dalaikat, eltáncolhatják hagyományos táncaikat, esetleg látogathatják saját templomaikat, elkészíthetik nemzeti ételeiket, de amint belépnek egy állami hivatalba vagy a munkahelyükre, esetleg az iskolába, lehetőleg önként és dalolva váltsanak át az ukrán nyelv használatára” (Cserniczkó 2008: 313–314).

IRODALOM

- Beregszászi Anikó 2002. *Magyar nyelvi tervezés Kárpátalján. Célok, problémák és feladatok*. Doktori értekezés. Kézirat.
- Cserniczkó István szerk., 2003. *A mi szavunk járása – Bevezetés a kárpátaljai magyar nyelvhasználatba*. Ungvár: PoliPrint.
- Cserniczkó István 1998. *A magyar nyelv Ukrajnában (Kárpátalján)*. Budapest: Osiris – MTA Kisebbségkutató Műhely.
- Cserniczkó István 2008. Ukrajna összhangra törekszik. Az ukrán oktatáspolitikai nyelvi vonatkozásai. *Kisebbségkutatás* 2008/2: 302–315.
- Jablonykó Anatolij–Ferenc Viktória 2008. Magyaroként egy ukrán egyetemen. *Acta Beregsasienses* VII/2: 20–27.
- Orosz Ildikó 2008. Most nem elég a látszatpolitizálás. *Kárpátalja* VIII/36: 11.
- Trompenaars, Fons 1993. *Riding the Waves of culture: Understanding Cultural Diversity in Business*. London: Nicholas Brealey Publishing.

Studying as a Hungarian at a Ukrainian University

VIKTÓRIA FERENC

Based on a qualitative research among 14 Hungarian students of the National University of Ungvár (where the medium of instruction is Ukrainian) we tried to enlighten minority Hungarians' attitudes towards the Ukrainian language, culture and people. Taking into consideration the well-known differences between Hungarian and Ukrainian culture and the current educational policy of Ukraine, our hypothesis is that Hungarian language and culture in Transcarpathia is in danger. Students who are studying at a Ukrainian university have very strong positive attitude towards the Ukrainian language: they consider it as the only way of being successful and willing to choose Ukrainian schools for their future children.